

การจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
(Active learning)

คณะกรรมการจัดการความรู้
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

คำนำ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning) เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และอาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์จริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ คณะพยาบาลศาสตร์มีการจัดการอบรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาตลอดตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 และในปีการศึกษา 2565 คณะฯ ได้จัดกิจกรรมร่วมกันอีกครั้ง คณะกรรมการจัดการความรู้ได้มีการนำข้อมูลมากลั่นกรอง เรียบเรียงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามเป้าประสงค์ของคณะพยาบาลศาสตร์ต่อไป

คณะผู้จัดทำคู่มือหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านหรือผู้สนใจจะนำไปเป็นแนวทางเพื่อใช้เป็นประโยชน์ ใช้เพิ่มความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้

คณะกรรมการจัดการความรู้

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
บทที่ 2 กระบวนการจัดการความรู้	4
บทที่ 3 สรุปแนวปฏิบัติที่ดี	11
เอกสารอ้างอิง	14
ภาคผนวก	15

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล “เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนสร้างสรรค์นวัตกรรม ให้โอกาสทางการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีวิสัยทัศน์เพื่อจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน สร้างบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ และมีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นการใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานจึงมีความสำคัญมาก การจัดการความรู้ เพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน ต้องมีการบ่งชี้ความรู้จากปัญหาที่แท้จริง มีการแสวงหาหรือสร้างความรู้ การค้นหาคักยภาพของบุคลากร และรวบรวมจัดระบบความรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ประมวลกลั่นกรองความรู้ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้รวมทั้งนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กร สามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถแข่งขันสูงสุด

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

แนวคิดโมเดลปลาทู (Tuna model) เป็นแบบจำลองที่พัฒนาโดย ดร.ประพนธ์ ผาสุกยี่ด ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สสส.) โดยมีการจำแนกปลาทูออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนหัว ส่วนลำตัว และส่วนหาง ตามหน้าที่ความรับผิดชอบและกิจกรรมของการจัดการความรู้

- 1) หัวปลา เป็นวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ (Knowledge Vision: KV) คือ ตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการนำการจัดการความรู้เข้าสู่องค์กร ต้องการการจัดการความรู้ในองค์กรเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยมีผู้รับผิดชอบหลักในการจัดให้เกิดกิจกรรม การกำหนดหัวปลา คือ คุณเอื้อ ร่วมกับคุณอำนวย และมีผู้ดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้คือ คุณกิจ

- 2) ตัวปลา เป็นส่วนของการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing: KS) ซึ่งจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะได้ผลลัพธ์มาซึ่งความรู้ใหม่ ผู้แลกเปลี่ยนต้องมีความสนใจและเต็มใจที่จะมาแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ซ่อนเร้นซึ่งกันและกัน ซึ่งมีคุณกิจเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) หางปลา เป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset: KA) หรือส่วนที่จัดเก็บความรู้ที่ได้จากตัวปลา ที่ก่อให้เกิดการนำความรู้ไปใช้งาน และต่อยอดพัฒนาขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องออกแบบให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการวางระบบจัดการจัดเก็บความรู้ การจัดทำแนวปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติการ โดยการจัดการความรู้ต้องผ่านกระบวนการสกัดและตีความเพื่อให้ได้ตัวปลาออกมา โดยคุณกิจ และมีผู้ช่วยในการจดบันทึกคือ คุณลิขิต

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)

เป็นกระบวนการที่ทำให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความรู้ (Knowledge identification) คือ การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นหรือสำคัญต่องานและองค์กร หรือ การกำหนดนิยามสิ่งที่องค์กรต้องการให้คนหรือบุคลากรเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร เช่น การพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/เป้าหมาย คืออะไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คนหรือบุคลากรจำเป็นต้องรู้อะไร ขณะนี้มีรู้อะไรแล้วบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร
2. การสร้างและการแสวงหาความรู้ (Knowledge creation and acquisition) คือ การสร้างความรู้ใหม่และนำความรู้ที่ต้องการมาจัดเก็บรวบรวม
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge organization) เป็นการนำความรู้ที่รวบรวมได้มาจัดประเภท เพื่อสะดวกต่อการค้นหาและใช้งาน
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge codification and refinement) เป็นการทำให้เนื้อหาความรู้มีความสมบูรณ์
5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge access) เป็นการนำความรู้มาใช้งาน ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย
6. การแบ่งปันการเรียนรู้ (Knowledge sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ให้แก่กันและกัน โดยนำประสบการณ์จากการทำงานและการประยุกต์ใช้ความรู้แล้วมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ สกัดขุมความรู้ ออกมาบันทึกไว้

7. การเรียนรู้ (Learning) เป็นการนำความรู้ที่ได้มาทำให้เกิดประโยชน์และช่วยพัฒนาองค์กร จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนไปอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้

เป้าหมายของการจัดการความรู้ คือ การพัฒนางาน พัฒนาคคน พัฒนาองค์กร รวมถึงการสร้างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการบรรลุผลสำเร็จจึงประเมินได้จากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องเหล่านี้

1. การประเมินด้านการพัฒนางาน เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานที่เกิดจากการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาระบบงานให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม โดยเกณฑ์ที่นำมาใช้ประเมินงานบ่อยๆ ได้แก่
  - 1.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency indicator) สัดส่วนตัวชี้วัดได้แก่ สัดส่วนผลิตผลต่อค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการให้บริการ ซึ่งหมายถึงสัดส่วนระหว่างผลลัพธ์กับต้นทุนที่ลงไป การทำงานที่ประสิทธิภาพสูง หมายถึง การทำงานที่ลงทุนลงแรงน้อย แต่ได้ผลมากหรือคุณภาพสูง
  - 1.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness indicator) ตัวชี้วัดมุ่งเน้นระดับการบรรลุเป้าหมายในเรื่องนั้นๆ และระดับการมีส่วนร่วม
  - 1.3 เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction indicator) ตัวชี้วัดสำคัญ คือ ระดับความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการนำความรู้จากกระบวนการจัดการความรู้ไปใช้
2. การประเมินด้านการพัฒนาคคน เป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงภายในตัวคน เกณฑ์?สามารถวัดได้ ประเมินได้ ได้แก่ความพึงพอใจในงาน เกณฑ์สมรรถนะ และเกณฑ์การคงอยู่ในงาน เป็นต้น
3. การประเมินด้านการเป็นชุมชนในที่ทำงาน ในที่นี้หมายถึงชุมชนนักปฏิบัติ หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่รวบรวมกลุ่มคนที่มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาร่วมแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ร่วมกัน (Community of Practice: CoP) อาจประเมินความสำเร็จการจัดการความรู้ โดยประเมินได้ทั้งปริมาณและคุณภาพของชุมชนที่เกิดขึ้น คือ ในด้านปริมาณสามารถประเมินได้จากจำนวน CoP ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ส่วนคุณภาพ ประเมินจากคุณลักษณะของ Cop ว่ามีสมาชิกผู้เข้าร่วมมากน้อยเพียงใด มีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นเป็นการพัฒนางานด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด

การจัดการความรู้ภายในคณะพยาบาลศาสตร์ ได้จัดดำเนินการขึ้นเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 4 ประการ ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน การพัฒนาคคน การพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้ และการบรรลุความเป็นชุมชน ความเป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในคณะพยาบาลศาสตร์ การบรรลุเป้าหมายของงานหลักเพื่อการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ จึงเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning)

บทที่ 2

กระบวนการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้ดำเนินการตามหลักการ 7 ขั้นตอนดังนี้

การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)

- องค์กรหรือคณะพยาบาลศาสตร์ มีพันธกิจเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจึงต้องจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
- การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning
- ระบุความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติทางการพยาบาล

การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

- การแสวงหาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทั้งจากภายในและภายนอก
- การสร้างและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการออกแบบการเรียนการสอนแบบ Active Learning จากภายในตัวอาจารย์ จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา
- การสร้างและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการออกแบบการเรียนการสอนแบบ Active Learning จากภายนอกหรือจากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านเทคนิคการสอน

การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

- การรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ แบ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และจัดเก็บเป็นคู่มือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

- คณะกรรมการจัดการความรู้ ของคณะฯ มีการปรับปรุงเอกสาร และองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้มีความเหมาะสม เพื่อทำให้อีโหนดมีความทันสมัยและสมบูรณ์มากขึ้น

การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

- การเผยแพร่เอกสาร องค์กรความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการเข้าถึง องค์กรความรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่าน website ของคณะพยาบาลศาสตร์

การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing)

- จัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติที่ดีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแบ่งปันความรู้/ การเสวนา / การ ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning)

- นำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ได้ มาใช้เพิ่มพูนประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาบัณฑิตและช่วยพัฒนา องค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การกำหนดหรือการบ่งชี้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เกิดขึ้นเนื่องจาก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้ดำเนินการสร้างและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตลอดตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 และในปีการศึกษา 2565 คณะฯ มีการจัด กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสอน ได้รับรางวัลพนักงานดีเด่นสาย วิชาการด้านสอน คือ ผศ.ดร. อาทิตย์ คุณศรีสุข อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ในวันพฤหัสบดีที่ 24 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้อง 3407 ชั้น 3 อาคาร ขวัญเงิน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

องค์ความรู้ที่ได้จากทั้งผู้เชี่ยวชาญและตัวอาจารย์ภายในคณะพยาบาลศาสตร์ ถูกนำไปใช้ในการจัดการ เรียนการสอนทุกสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพและการบริหารฯ กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ กลุ่มวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ กลุ่มวิชาการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และ กลุ่มวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน

แต่ละสาขาวิชาทั้ง 6 กลุ่ม ของคณะพยาบาลศาสตร์ มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียน การสอนที่ต้องจัด รวมถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่จัดสำหรับวิชาทั้งภาคทฤษฎีและ

ภาคปฏิบัติ ที่แต่ละสาขารับผิดชอบ ปรับให้เหมาะสมและตอบโจทย์เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้หลักที่แต่ละวิชาได้ตั้งไว้ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา แก้ไขปัญหาระหว่างจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมการประชุมเพื่อเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการ “การจัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ” ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล โดยบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์สิริรัตน์ ฉัตรชัยสุชา คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ (คุณเอื้อ)
2. อาจารย์ ดร.สายสุนีย์ เลิศกระโทก ประธานโครงการจัดการความรู้ (คุณอำนวย)
3. อาจารย์ตัวแทน 6 กลุ่มวิชา และวิทยากร (คุณกิจ)
4. อาจารย์นันทน์ภัส แววกระโทก (คุณลิขิต)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม : อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 37 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

ประเด็นความรู้:

วิทยากรเริ่มต้นการประชุมปฏิบัติการ โดยสาธิตการใช้เทคนิคการสอนในแบบต่างๆ สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาเอกสารประกอบการสอนที่วิทยากรได้นำมาประกอบการประชุม ซึ่งทำให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้สร้างความเข้าใจร่วมกับการวิเคราะห์อย่างมีส่วนร่วมจากเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานไปสู่เนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นทีละขั้นอย่างเป็นขั้นตอน หลังเสร็จสิ้นการสาธิตการสอน วิทยากรจึงได้อธิบายถึงเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สอดแทรกเข้าไป ซึ่งสามารถวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning) จากการสาธิตการสอนได้ดังนี้

1) แบบ Think-Pair-Share/ Write-Pair-share

หลักการ คือ ผู้สอนตั้งคำถามหรือสร้างโจทย์ปัญหาจากบทเรียนให้ผู้เรียนได้คิดทบทวน โดยผู้สอนให้เวลา 1-2 นาที เพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบ หลังจากนั้นผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนคำตอบกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ 1-2 นาทีเพื่อให้ทั้งคู่ได้เลือกคำตอบที่ดีและเหมาะสมแล้วนำเสนอให้ผู้เรียนคนอื่นได้รับฟัง ทั้งนี้สามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ในการสาธิตเทคนิคนี้จากการอบรม คือ วิทยากรตั้งคำถามในหัวข้อ “กำลังไฟฟ้ารวมที่สำนักงานของท่านใช้” เปลี่ยนแปลงตามเวลาอย่างไร ให้ผู้เข้าอบรมทุกท่านได้วิเคราะห์และเขียนกราฟแสดงการใช้กำลังไฟฟ้าลงในกระดาษคำตอบภายในเวลา 1-2 นาที หลังจากนั้นวิทยากรให้ผู้เข้าอบรมแต่ละท่านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการเขียนกราฟของตนเองกับเพื่อนผู้เข้าอบรมที่นั่งข้างกัน โดยใช้เวลา 1-2

นาที แล้วให้ผู้เข้าอบรมทั้งคู่ได้เขียนกราฟเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวขึ้นมาใหม่ตามความคิดเห็นที่ทั้งสองคนคิดว่าเหมาะสมที่สุดและนำมาเล่าให้ผู้เข้าอบรมคนอื่นๆ ได้รับฟัง ซึ่งจากเทคนิคดังกล่าวมีจุดแข็งตรงที่ผู้เข้าอบรมทุกท่านได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและได้มีการแลกเปลี่ยนกับคนที่นั่งข้างกันและคนในห้อง ทำให้เกิดความเข้าใจและได้เห็นมุมมองของคนอื่นๆ เกี่ยวกับประเด็นข้อความนั้นๆ สำหรับจุดอ่อนของเทคนิคนี้จะพบว่า หากกลุ่มผู้เข้าอบรมมีจำนวนมากกว่า 50 คน ขึ้นไปและมีระยะเวลาในการอบรมจำกัดจะทำให้วิทยากรไม่สามารถกระตุ้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมได้ครบทุกคน

2) แบบ Making predictions

หลักการ คือ ก่อนที่จะสาธิตหรือนำเสนอผลการวิจัย ผู้สอนให้ผู้เรียนได้คาดคะเนหรือทำนายผลลัพธ์ของการวิจัย แล้วให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกันในลักษณะของเทคนิค Think-Pair-Share จากนั้นผู้สอนก็สาธิตหรือนำเสนอผลลัพธ์และสอบถามนักเรียนว่าทำไมและเพราะอย่างไรถึงคาดคะเนผลลัพธ์แบบนั้น ทั้งนี้ในการอบรมสามารถยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ใช้เทคนิคนี้ คือ วิทยากรได้ตั้งข้อความที่ไม่ทราบคำตอบที่ชัดเจนให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนเขียนกราฟทำนายหรือคาดคะเนว่าที่สำนักงานจะมีลักษณะกราฟของการใช้ไฟฟ้าเป็นอย่างไรลงในกระดาษคำตอบ โดยใช้เวลา 3 นาที หลังจากนั้นวิทยากรให้เวลาผู้เข้าอบรม 3 นาทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อนผู้เข้าอบรมที่นั่งข้างๆ แล้วให้ทั้งสองคนเขียนกราฟการใช้กำลังไฟฟ้าของสำนักงานขึ้นมาใหม่แล้วเตรียมนำเสนอให้ผู้เข้าอบรมท่านอื่นรับฟัง ก่อนที่วิทยากรจะพาผู้เข้าอบรมมาทำความเข้าใจร่วมกันถึงการใช้อำนาจไฟฟ้าในสำนักงานที่น่าเป็นไปได้และใกล้เคียงความจริง ซึ่งเทคนิคนี้มีความใกล้เคียงมากกับเทคนิค Think-Pair-Share แต่วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีการใช้หลักการคาดคะเน ทำนายถึงความน่าจะเป็นไปได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

3) แบบ Close reading & visual analysis

หลักการ คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้อ่านหรืออธิบายเนื้อหาของข้อความ คำกลอน หรือดนตรี หรือตรวจสอบภาพอย่างใกล้ชิดมากกว่าให้ผู้เรียนตอบคำถามตามเนื้อหา ให้ผู้เรียนอภิปรายความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ หรืออภิปรายและซักถามกับผู้เรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน สำหรับการใช้นี้ในชั่วโมงการอบรม พบว่า วิทยากรได้นำภาพภาตัมน้ำที่ตั้งอยู่บนเตาไฟ แล้วตั้งคำถามว่า ในขณะที่น้ำในภาตัมน้ำกำลังเดือดจนมีไอน้ำพุ่งออกมา “แล้วถ้ามีการหั่นความแรงของไฟบนเตาลงครึ่งหนึ่งแล้วรอ 5 นาทีจะเกิดปฏิกิริยาใดตามมา” วิทยากรได้มีตัวเลือกคำตอบ 2 อย่าง คือ 1. น้ำเดือดต่อไป แต่ปริมาณไอน้ำจะลดลง และ 2. น้ำหยุดเดือดทันทีแล้วไม่มีไอน้ำ หลังจากตั้งคำถามและบอกตัวเลือก วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมทุกท่านทำความเข้าใจ วิเคราะห์และเลือกคำตอบที่ถูกต้องภายในเวลา 1 นาที แล้วให้อธิบายเหตุผลที่เลือกคำตอบนี้ให้ผู้เข้าอบรมคนอื่นๆ รับฟัง จุดแข็งของเทคนิคนี้จะช่วยกระตุ้นความคิดเพื่อสืบหาเหตุผลในการตอบคำถามของผู้เข้าอบรม ทำให้เกิดเข้าใจที่

แท้จริงมากขึ้นถึงเนื้อหาที่นำมาสอน แต่จากเวลาที่จำกัดของวิทยากรในการบรรยายเทคนิคนี้จึงไม่เห็นผลสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นหลังจากใช้เทคนิคนี้

4) แบบ Polling

หลักการ คือ ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียน และให้เวลาผู้เรียนได้คิด แล้วตอบคำถามพร้อมกัน หากมีคำตอบที่บ่งชี้ถึงความแตกต่างทางความคิดเห็นในชั้นเรียน ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทุกคนได้อภิปรายแล้วสำรวจความคิดเห็นกันอีกครั้ง หลังจากนั้นให้ผู้เรียนได้อธิบายทั้งคำตอบที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง การสำรวจสามารถทำได้ทั้งแบบอาศัยและไม่อาศัยเทคโนโลยี สำหรับเทคนิคนี้วิทยากรได้ใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปภาพของกาดม่น้ำที่ตั้งอยู่บนเตาไฟ แล้วตั้งคำถามว่า ในขณะที่น้ำในกาดม่น้ำกำลังเดือดจนมีไอน้ำพุ่งออกมา “แล้วถ้ามีการหริ้ความแรงของไฟบนเตาลงครึ่งหนึ่งแล้วรอ 5 นาทีที่จะเกิดปฏิกิริยาใดตามมา” วิทยากรได้มีตัวเลือกคำตอบ 2 อย่าง คือ 1. น้ำเดือดต่อไป แต่ปริมาณไอน้ำจะลดลง และ 2. น้ำหยุดเดือดทันทีแล้วไม่มีไอน้ำ หลังจากตั้งคำถามและบอกตัวเลือก วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมทุกท่านทำความเข้าใจ วิเคราะห์และเลือกคำตอบที่ถูกต้องภายในเวลา 1 นาที แล้วให้อธิบายเหตุผลที่เลือกข้อคำตอบนี้ให้ผู้เข้าอบรมคนอื่นๆ รับฟัง ทั้งนี้เนื่องด้วยเวลาที่จำกัด ทำให้วิทยากรไม่สามารถดำเนินการสาธิตเทคนิคนี้ได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องไปจนถึงขั้นสุดท้าย แต่ได้มีการสรุปแนวทางในการใช้เทคนิคนี้แบบคร่าวๆ คือ ให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและอธิบายถึงเหตุผลในการเลือกข้อคำตอบให้ผู้เข้าร่วมคนอื่นในห้องอบรมฟัง วิทยากรจะถามผู้เข้าอบรมคนอื่นๆ ต่อไปจนครบ หากมีความเห็นในการเลือกที่ไม่เหมือนกัน จะให้ผู้เข้าอบรมทุกคนร่วมออกคะแนนเสียงเลือกตัวเลือกที่น่าจะเป็นคำตอบมากที่สุด จนสังเกตเห็นว่าความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีการเลือกคำตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุป เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning) โดยท่านวิทยากรเน้นให้ผู้อบรมทุกท่านได้มีการคิดวิเคราะห์ตั้งแต่เนื้อหาเริ่มแรกไปพร้อมกันกับการสอนเชิงบรรยาย มีการสอนแทรกกิจกรรมอยู่เป็นช่วง ๆ ด้วยการให้ผู้อบรมได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ และพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้ผู้อบรมคนอื่น ๆ ในห้องประชุม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนร่วมกับมีความสนุกสนานจากเทคนิคการสอนที่หลากหลายของวิทยากร สำหรับหัวข้อด้านล่างนี้ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning) อีกส่วนหนึ่ง ที่ท่านวิทยากรได้เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อให้ผู้อบรมได้มีเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาของเทคนิคต่างๆ ดังนี้

1) แบบ Minute paper

หลักการ คือ เมื่อถึงช่วงก่อนพักเบรกหรือช่วงท้ายของชั่วโมงเรียน ผู้สอนถามผู้เรียนให้ได้ไตร่ตรองและจดประเด็นที่สำคัญในชั้นเรียน 2- 3 ข้อ อีกทางเลือกหนึ่งคือ ผู้สอนถามผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่เข้าใจจากชั้นเรียนหรือผู้สอนตอบคำถามผู้เรียนในกรณีผู้เรียนมีคำถาม ผู้สอนเก็บรวบรวมเอกสารและให้ผู้เรียนแต่ละคนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้ฟัง (ในกรณีที่เป็นชั้นเรียนขนาดใหญ่ อาจจะให้ผู้สุ่มผู้เรียนมาทบทวนให้ฟัง) ผู้สอนอภิปราย

ร่วมกับผู้เรียนในสิ่งที่ยังเข้าใจผิดหรือตั้งคำถามเรื่องนี้เมื่อเริ่มเรียนในช่วงโมงถัดไป ทางเลือกอีกทางหนึ่ง คือ ผู้สอนถามผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้สะท้อนกับจากการพูดคุยกับผู้เข้าอบรมที่นั่งด้านข้าง

2) แบบ Catch up

หลักการ คือ ผู้สอนหยุดการบรรยายชั่วคราวเมื่อผู้เรียนแสดงท่าที่ไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ติดตามด้วยการจดบันทึก ผู้สอนให้ผู้เรียนได้พูดคุยกับเพื่อนในชั้นเรียนเกี่ยวกับประเด็นที่ยังคงไม่ชัดเจน โดยหลังจากการอภิปรายของผู้เรียน ผู้สอนให้เวลาผู้เรียนได้ตั้งคำถาม 2- 3 ข้อเกี่ยวกับประเด็นนั้น

3) แบบ Brainstorming

หลักการ คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้พูดคุยเพื่อระดมความคิดในการตอบคำถามกับคู่หรือกลุ่มของผู้เรียน และให้กลุ่มได้เสนอความคิดเพื่อนำมาสู่การอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

4) แบบ Problem solving/ Case study

หลักการ คือ ผู้สอนนำเสนอปัญหาเพื่อให้แก้ไขหรือกรณีศึกษาที่สะท้อนประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนในขณะนั้นให้แก่ผู้เรียน แล้วให้ผู้เรียนจับคู่หรือจับกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

5) แบบ Concept mapping

หลักการ คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ร่างแผนผังมโนทัศน์และแสดงความคิดของตนเองว่าเป็นอย่างไร แล้วผู้สอนสนทนากับผู้เรียนถึงเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ผู้สอนควรให้เวลาผู้เรียนได้คิดด้วยตนเองหรือให้พวกเขาได้เตรียมเค้าโครงก่อนเข้าเรียน ผู้เรียนมักจะต้องการการฝึกฝนการทำแผนผังมโนทัศน์ก่อนที่ผู้สอนจะให้พวกเขาได้หารือกับคนอื่นและปรับแก้ไข

6) แบบ Peer review

หลักการ คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ทบทวนงานของกันและกัน ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมที่พวกเขาทำในชั้นเรียน, งานมอบหมายหรือโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ การทบทวนโดยเพื่อนช่วยให้โครงการระยะยาวมีการแบ่งเป็นสัดส่วน/ขั้นตอนได้อย่างดี การทบทวนเบื้องต้นโดยเพื่อน (พร้อมคำแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด) จะช่วยให้ผู้เรียนระบุส่วนที่ต้องทำงานก่อนการประชุมกับผู้สอนหรือผู้ช่วยสอนของพวกเขา

ประเด็นปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาอุปสรรคระหว่างการจัดการเรียนการสอน

ตัวอย่างปัญหาและอุปสรรคในรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ PBL นั้น นักศึกษามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และไม่เท่ากัน นักศึกษาที่มีความแตกต่างของคุณลักษณะส่วนบุคคลบางคนไม่กล้าแสดงออก บางคน

อาจเป็นผู้นำและชักจูงผู้อื่นได้ ทำให้นักศึกษาที่ไม่ชอบแสดงออกยังคงไม่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และกรณีการจัดการเรียนการสอนแบบ Project base สมาชิกบางคนในกลุ่มอาจจะมีส่วนร่วมน้อย

ในชั้นปีต้นๆ นักศึกษามีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกันเมื่อจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน ทำให้บางคนที่รู้และเข้าใจได้เร็ว หากสอนซ้ำหรือทำกิจกรรมที่นักศึกษาารู้แล้ว นักศึกษากลุ่มนี้อาจเบื่อหน่าย แต่หากทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับคนเก่ง นักศึกษาที่เรียนอ่อนก็จะตามไม่ทัน และไม่สนใจในที่สุด

แนวทางการแก้ไขปัญหา

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ต้องมีการกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมด้วยเทคนิคต่างๆ ได้แก่

- มีการชื่นชม เมื่อนักศึกษาทำได้ดี
- จัดกิจกรรมที่สนุก มีการแข่งขันเพื่อเอาชนะ
- จัดกิจกรรมให้มีความยาก-ความง่ายให้เหมาะกับกลุ่มนักศึกษา
- จัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ และมีความท้าทาย
- จัดกิจกรรมให้มีความหมาย
- มีระบบสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การบรรยายนำ หรือ การทำ Flipped classroom
- ให้แหล่งข้อมูลเพื่อการประเมิน

เมื่อดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แล้ว คณะกรรมการจัดการความรู้ได้บันทึก กลั่นกรององค์ความรู้เพื่อจัดทำเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทางการพยาบาล และเผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้อาจารย์ภายในคณะฯ รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 3

สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning)

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ที่ดี

- มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
- ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้
- พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- ผู้เรียนและผู้สอนยังคงมีปฏิสัมพันธ์กัน แต่ผู้สอนลดบทบาทการสอนลง เพิ่มบทบาทการกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ขั้นการเตรียมตัวก่อนการสอน

- ระบุผลการเรียนรู้หลักที่ต้องการ (Learning outcome) ให้เหมาะสมและดีที่สุดของแต่ละวิชา
  - สำหรับผลการเรียนรู้หลักต้องระบุวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ กลยุทธ์การสอนที่ใช้ และกลยุทธ์ในการประเมินผล สำหรับผลการเรียนรู้ออกให้ระบุวิธีการจัดการเรียนรู้และกลยุทธ์การสอน
- ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน (Course design) เพื่อให้ให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการ
  - ออกแบบการเรียนการสอนให้เป็น Active learning
เช่น ระดมสมอง (Brainstorming) แบบเน้นปัญหา/โครงการ/กรณีศึกษา (PBL, Project base learning, Case study) แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think – Pair – Share) แบบสะท้อนคิด (Student’s Reflection) แบบเขียนแผนที่มโนทัศน์ (Concept mapping) แบบตั้งคำถาม (Questioning – based Learning) แบบใช้เกม (Games-based Learning) และอื่นๆ
- เตรียมเนื้อหาสาระสำคัญ เขียนแผนการสอน ระบุกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้ชัดเจน

ขั้นตอนการสอน

- สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
  - กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การตอบคำถามสั้นๆ การชื่นชม และตรวจสอบการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นระยะ
  - กระตุ้นตัวผู้สอนเองด้วยเช่นกัน ใช้น้ำเสียงที่น่าสนใจจัดถ้อยคำ มีอารมณ์ขัน กระตือรือร้น
  - ประเมินการสอนเป็นระยะและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เสนอข้อเสนอนะ (feedback)

- สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและมีส่วนร่วม ปรับเทคนิคการสอนให้เหมาะสมในการเรียนรู้
  - o ปรับเปลี่ยนเทคนิคการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียน เช่น การใช้ห้องเรียนกลับด้าน มีการมอบหมายให้อ่านหนังสือ ดูคลิปวิดีโอ ก่อนเข้าเรียน ปรับความเร็วในการสอนให้เหมาะสม
- ใช้กระบวนการสอนแบบ Active Learning
  - o ทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา แนะนำวิธีการค้นหา สร้างห้องเรียนให้สนุก มีความสุขในการเรียน
- ใช้เวลาให้เหมาะสมที่สุด เริ่มสอนตรงเวลา และเลิกสอนตรงเวลา

ชั้นหลังการสอน

- มีแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน
  - o มอบหมายงานให้ชัดเจน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
  - o กำหนดเวลาและช่องทางในการส่งงานให้ชัดเจน
- ผู้สอนจัดเวลาในการให้คำปรึกษาในระหว่างจัดทำโครงการหรือรายงาน
  - o กำหนดเวลาและกติกาและช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน
  - o จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอเหมาะสมให้นักศึกษาเพื่อใช้ประกอบการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ผลลัพธ์การเรียนรู้
- สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

ปัจจัยภายใน

คณาจารย์ผู้สอนในคณะฯ หลายท่านมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ สามารถประยุกต์รูปแบบการสอน ออกแบบการเรียนรู้ ระบุผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เหมาะสมเมื่อต้องจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ได้

หัวหน้าสาขาวิชา เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้การสนับสนุนให้คณาจารย์ได้มีการจัดการเรียนการสอนตามทีออกแบบไว้

ผู้บริหารทุกระดับให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมสนับสนุนเรื่องมีปัจจัยเอื้ออำนวยและสิ่งสนับสนุนเพื่อให้พร้อมใช้งานและเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

ด้านผู้เรียนหรือนักศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจและ เปิดใจยอมรับ มีคุณลักษณะของผู้ต้องการเรียนรู้

บทเรียนที่ได้รับ

1. ผลของการจัดการเรียนรู้ (KM) ทำให้อาจารย์สามารถนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จนสามารถสกัดออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับนักศึกษาพยาบาล เป็นการใช้ประโยชน์จากการตั้งศักยภาพของอาจารย์ในแต่ละกลุ่มวิชาออกมาได้อย่างเต็มที่ เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนางานการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับนักศึกษาพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้และคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
3. วิธีการเรียนการสอนแบบ Active Learning สำหรับนักศึกษาแต่ละชั้นปีหรือแต่ละสาขาวิชานั้นมีความแตกต่างกันตามลักษณะรายวิชา การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลต้องสอดคล้องกับนโยบายของคณะฯและของมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีได้

ผู้นำองค์ความรู้ไปใช้ – อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เอกสารอ้างอิง

งานนโยบายและพัฒนาคณาภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). การจัดการความรู้. เข้าถึงได้จาก https://quality.sc.mahidol.ac.th/plan_and_policy/km/ สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2565

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . (2566). Active Learning. เข้าถึงได้จาก https://lic.chula.ac.th/images/Active%20Learning/Active%20Learning_01.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2566

ประพนธ์ ผาสุกยัต. (2550). การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ไยไหม.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. คู่มือการบริหารจัดการความรู้. (2562).

<https://ir.rmutsv.ac.th/sites/ir.rmutsv.ac.th/files/RUTS%20KM%20MANUAL.pdf>
สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566

ภาคผนวก

กำหนดการ

โครงการ การจัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศและการพัฒนาอาจารย์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรื่อง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active learning)

วันพฤหัสบดีที่ 24 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้อง 3407

08.45 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 09.10 น.	กล่าวเปิดการประชุมวิชาการโดย รองศาสตราจารย์สิริรัตน์ ฉัตรชัยสุชา คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
09.10 – 10.30 น.	บรรยายให้ความรู้ เรื่อง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ คุณศรีสุข
10.30 – 10.45 น.	พักเบรก
10.45 – 12.00 น.	ประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ เทคนิคการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ คุณศรีสุข
12.00 น.	ปิดการประชุม

ดำเนินรายการโดย อาจารย์รพีพัฒน์ รักกุศล

*****

ผู้ประสานงาน : อาจารย์ ดร.สายสุนีย์ เลิศกระโทก และ อาจารย์นันทนภัส แววกระโทก

เทคนิคการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning)
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

อาทิตย์ คุณศรีสุข
atit.sut@gmail.com

รู้จักวิทยากร

My Top 5 Strengths:

- ผู้ใฝ่รู้ (Learner)
- ผู้สร้างสัมพันธ์ (Relator)
- ผู้เข้าใจความแตกต่าง (Individualization)
- ผู้บรรลุเป้าหมาย (Achiever)
- นักวิเคราะห์ (Analytical)

Preview

- ◎ สาระิิตการสอนแบบ Active Learning
- ◎ วิเคราะห์การสาระิิต
- ◎ แนวคิดและตัวอย่าง Active Learning

สาระิิตการสอนแบบ Active Learning

พลังงานจากแสงอาทิตย์มีความเข้มข้นต่ำ

จง “เดา” 3 ข้อเสียของการใช้โซลาเซลล์เพื่อผลิตไฟฟ้า
แล้วเขียนใส่กระดาษ

2:00

ให้เล่า “3 ข้อเสีย” ที่ท่านเดาให้คู่ของท่านฟัง

จากนั้น เลือก 3 ข้อเสียที่เห็นตรงกันว่า สมเหตุสมผล เป็นของเรา

End

จงเขียนสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือคำถามที่มีอย่างน้อย 2 ประเด็น
ใส่กระดาษแผ่นใหม่

2:00

“Lecture อย่างเดียว” พิดด้วยเธอ

- An average of 21% of students' time in class was spent on a digital device for non-class purposes
- 10-15 minute attention span
- **TED** a maximum of 18 min talk

McCoy, B. R. (2016). Digital distractions in the classroom phase II: Student classroom use of digital devices for non-class related purposes. *Journal of Media Education*, 7(1), 5-32.
<http://digitalcommons.unl.edu/journalismfacpub/90>

Hartley, J. & Davies, I.K. (1978). Note taking: A critical review. *Programmed Learning and Educational Technology*, 15(3), 207-224. <https://doi.org/10.1080/0033039780150305>

พีระมิดแห่งการเรียนรู้

ที่มา : Edgar Dale (1969)

Active Learning

ผู้สอนให้ข้อมูล

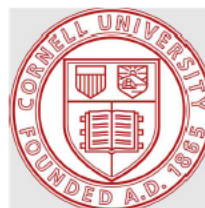
ผู้เรียนได้ทำบางอย่างที่นำไปสู่ความรู้ใหม่

Active learning techniques

Think-Pair-Share/Write-Pair-Share

Present students with a question, problem, or item for reflection. Have students reflect or write on their own for 1-2 minutes then discuss with a peer for another 2 minutes. Call on several pairs to share their thoughts.

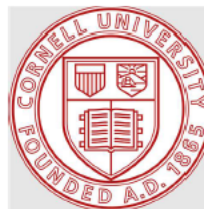

Active learning techniques

Minute paper

At a natural breaking point or the end of class, ask students to reflect on and write down 2 or 3 key points made in class. Another option is to ask them what they still do not understand (often called the “muddiest point”) or if they have questions.

Collect papers and review (in large classes, review a sample). Discuss student misconceptions or questions at the beginning of the next class. As an alternative, ask students to talk with their classmate(s) for feedback.

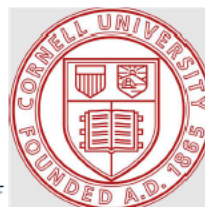

Active learning techniques

Making predictions

Before giving a demonstration or presenting the results of research, ask your students to predict the outcome.

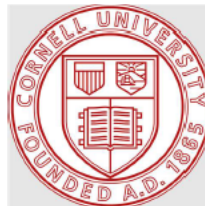
Have them discuss as in a "think-pair-share," then run your demonstration or present the finding and follow up with the whys and hows.

Active learning techniques

Close reading & visual analysis

Ask your students to read and explicate a passage of text, poetry, or music, or to closely examine an image. Then ask them to answer a question(s) based on the material. Have students discuss their thoughts with a peer(s) or discuss and debrief as a class.

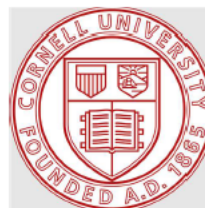

Active learning techniques

Polling

Ask your students a question, allow them to think, then respond simultaneously. When responses indicate a split in class opinion, have students discuss then re-poll. Afterwards, explain both correct and incorrect answers.

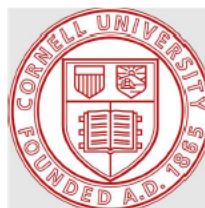
Polling can be conducted with or without technology.

Active learning techniques

Catch up

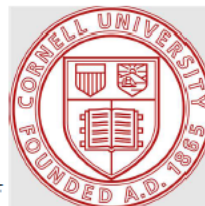
Pause your lecture at a natural breaking point and give students a chance to catch up on their note taking. Ask them to talk with a classmate about any points that are still unclear. Make time for 2 or 3 questions after students discuss.

Active learning techniques

Brainstorming

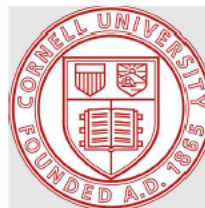
Ask students to talk in pairs or groups to develop a list of ideas in response to a question. Groups can volunteer their ideas as you compile a list to discuss.

Active learning techniques

Problem solving/Case study

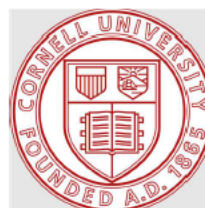
Present your students with a problem to solve or case study reflecting a current issue in your field. Students work in groups or pairs to solve using paper, a worksheet, a shared whiteboard (in-person or online), or collaborative documents such as Google docs. Many disciplines have case studies ready for teaching, which you can find online.

Active learning techniques

Concept mapping

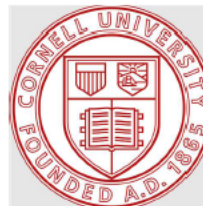
Ask your students to draw a concept map showing how the ideas you have been discussing relate to one another. Allow students time to think on their own (or even prepare their maps prior to class) before asking them to discuss with others and modify. Students may need coaching on concept mapping before they begin.

Active learning techniques

Peer review

Have your students review each other's work – either an activity they have worked on in class, an assignment, or an ongoing project. Peer review lends itself well to longer term projects that are broken into parts/phases. An initial peer review (with guidance on best practices) will help students identify areas that need work prior to meeting with you or their TA.

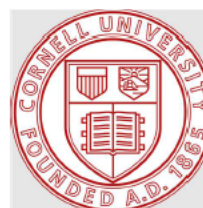
<https://teaching.cornell.edu/getting-started-active-learning-techniques>

Active learning techniques

แต่ละเทคนิค

- มีจุดประสงค์ต่างกัน ให้ผลลัพธ์ต่างกัน
- ใช้เวลาต่างกัน
- ผู้บรรยายเข้าร่วมในระดับที่ต่างกัน

“อจ.กะเพราะไก่ไข่ดาว” อาจเริ่มจาก simple tasks ทีละนิด เมื่อมั่นใจจึงเพิ่มความซับซ้อน

<https://teaching.cornell.edu/getting-started-active-learning-techniques>

ทำอย่างไร
น.ศ.จะเต็ม
ใจมีส่วนร่วม

- ชม
- สนุก เอาชนะ
- ความยาก-ง่าย ความน่าสนใจ ความท้าทาย
- มีความหมาย
- มีระบบสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น บรรยายนำ, flipped classroom
- ให้แหล่งข้อมูลเพื่อการประเมิน

Take-home messages

- Lecture เป็นสิ่งจำเป็น แต่ควรมี active learning ร่วม
- แต่ละ Active learning technique มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง
- ออกแบบกิจกรรมจาก ELOs
- ความยาก-ง่ายและน่าสนใจเป็นสิ่งสำคัญ
- ผู้สอนให้ข้อมูล ผู้เรียนได้ทำบางอย่างที่นำไปสู่ความรู้ใหม่

